

TỪ NGÔN NGỮ CHUNG ĐẾN LỜI NÓI CÁ NHÂN

1. Soạn câu 1 trang 13 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

- Từ “thôi” vốn có nghĩa là chấm dứt, kết thúc một hoạt động nào đó.
- Từ “thôi” in đậm được Nguyễn Khuyến sử dụng để chỉ sự chấm dứt, kết thúc một cuộc đời.

⇒ Đây chính là sự sáng tạo nghĩa mới cho từ “thôi” của Nguyễn Khuyến để làm giảm bớt đi sự đau lòng, xót xa khi mất đi một người bạn tri kỷ là Dương Khuê.

2. Soạn câu 2 trang 13 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

Xên ngang mặt đất, rêu từng đám,

Đâm toạc chân mây, đá mấy hòn.

(Hồ Xuân Hương, Tự tình - bài II)

- Cách sắp đặt trật tự từ ngữ và phối hợp từ ngữ trong hai câu thơ của bài Tự Tình thể hiện nét sáng tạo và độc đáo rất riêng của bà.
- Ở đây có sự đảo trật tự từ: danh từ trung tâm đứng trước định ngữ + danh từ chỉ loại (rêu từng đám, đá mấy hòn); đảo trật tự cú pháp: vị ngữ đứng trước chủ ngữ (xiên ngang..., đâm toạc...).

⇒ Sự sắp xếp này làm cho bức tranh thiên nhiên hiện lên sống động, đầy cá tính. Cách này vừa tạo âm hưởng mạnh vừa tô đậm hình tượng thơ vừa thể hiện nổi bật tâm trạng của nhân vật trữ tình, vừa thể hiện cá tính của Hồ Xuân Hương.

3. Soạn câu 3 trang 13 SGK Ngữ văn 11 đầy đủ

Ví dụ 1: Trong một loài cá chúng đều có những nét chung giống nhau như sống dưới nước, thở bằng mang. Nhưng mỗi con cá lại có những nét riêng khác nhau về kích thước, màu sắc, khối lượng. Như các loài cá đều đẻ trứng chỉ có cá heo, cá ngựa.. đẻ con.

Ví dụ 2:

- Câu thơ của Xuân Diệu trong bài thơ “Đây mùa thu tới”:

“Rặng liễu đìu hiu đứng chịu tang

Tóc buồn buông xuống lệ ngàn hàng”

- Câu văn của Thạch Lam trong truyện ngắn “Hai đứa trẻ”:

“Trời đã bắt đầu đêm, một đêm mùa hạ êm như nhung và thoảng qua gió mát. Đường phố và các ngõ con dần dần chứa đầy bóng tối.”

⇒ Các nhà thơ, nhà văn từ kho tàng ngôn ngữ chung của cộng đồng, bằng những cách sử dụng những kết hợp từ lạ, những liên tưởng độc đáo đã tạo nên những lời nói mang dấu ấn riêng của phong cách cá nhân.